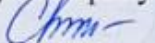

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра української філології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету

 Людмила СТАНІСЛАВОВА

30 серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

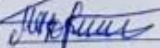
Сучасна українська мова (Морфологія)

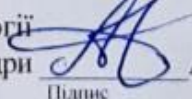
Назва дисципліни

Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.02 Середня освіта. Мова та література (польська)
Додаткова спеціальність	014.01 Українська мова
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Освітня програма	Середня освіта. Мова та література (польська, українська)
Обсяг дисципліни	4 кредити ЄКТС
Шифр дисципліни	ОПП.03
Мова навчання	українська
Статус дисципліни	обов'язкова (цикл професійної підготовки)
Факультет	гуманітарно-педагогічний
Кафедра	української філології

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни		Кількість годин						Форма семестрового контролю		
			Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студентів	Самостійна робота студента	Курсова робота	Залік	Іспит
					Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття					
Д	3	5	4	120	51	17		34		69		+	
З	3	5	4	120	12	6		6		108		+	

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Середня освіта. Мова та література (польська, українська)» за спеціальністю 014.02 Середня освіта. Мова та література (польська).

Програма складена д. філол. н., проф. Михайлом ТОРЧИНСЬКИМ
Підпис Науковий ступінь, вчене звання, ім'я, прізвище викладача

Схвалена на засіданні кафедри української філології
Протокол від 28 червня 2024 р. № 11_В. о. зав. кафедри Анатолій ЯНЧИШИН
Підпис Ім'я, прізвище

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету.

Голова вченої ради факультету Людмила СТАНІСЛАВОВА
Підпис Ім'я, прізвище

2. Пояснювальна записка

Дисципліна «Сучасна українська мова» («Морфологія») є одним із фахових предметів, що займає провідне місце у підготовці фахівців освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 014.02 «Середня освіта. Мова та література (польська)» за освітньо-професійною програмою «Середня освіта. Мова та література (польська, українська)».

Преквізити – вступ до мовознавства, сучасна українська мова (фонетика; лексикологія і фразеологія, морфеміка і словотвір).

Кореквізити – сучасна українська літературна мова (синтаксис), педагогічна практика, атестаційний іспит.

Відповідно до *Стандарту вищої освіти* із зазначеної спеціальності та освітніх програм дисципліна має забезпечити:

- **компетентності**: здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність володіти базовими знаннями про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні, використовувати ці знання у професійній діяльності; здатність дотримуватися сучасних мовних норм української мови, обирати мовні засоби відповідно до комунікативної ситуації; здатність використовувати знання морфологічної системи, основних дериватологічних моделей української мови, історії їх становлення у педагогічній діяльності; здатність дотримуватись у професійній та дослідницькій роботі принципів академічної доброчесності;

- **програмні результати навчання**: усвідомлювати значущість української мови як державної та послуговуватися нею в усіх сферах суспільної діяльності; оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності; уміти послуговуватися у професійній й дослідницькій сферах українською мовою в усній та писемній формах, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування, використовувати їх для реалізації продуктивного міжкультурного діалогу; володіти правописною та культуро мовною компетентностями з української мови, логічно, аргументовано викладати свої думки, володіти формами та засобами результативної комунікації з учасниками освітнього процесу; володіти знаннями з морфології української мови, уміти практично використовувати їх в освітньому процесі, знати методику формування мовних компетентностей учнів; дотримуватись у професійній та дослідницькій роботі принципів академічної доброчесності.

Мета дисципліни – формування особистості фахівця, здатного вирішувати типові та складні завдання із сучасної української літературної мови, зокрема з'ясувати сутність морфологічних понять, виробити навички розрізнення і детальної характеристики слів як частин мови.

Предмет дисципліни: критерії систематизації слів за морфологічними ознаками; повнозначні і службові частини мови, основні їхні ознаки.

Завдання дисципліни – визначити засоби і способи вираження граматичних значень; встановити критерії розмежування частин мови і їх систематизації; з'ясувати основні ознаки повнозначних і службових слів; сформувані навички цілісного аналізу слів як частин мови.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: вміло використовувати понятійний апарат та професійну термінологію; володіти знаннями про граматичні значення, граматичні форми, граматичні категорії; принципи виділення та класифікації частин мови; частини мови, їх глибинну семантику; морфологічні ознаки частин мови; словозміну та синтаксичну роль повнозначних частин мови; уміти виокремити у тексті частини мови; схарактеризувати частини мови за властивими їм ознаками; побудувати парадигматичний ряд; розрізняти за синтаксичною роллю повнозначні і службові слова; встановити лексико-граматичні розряди; визначити граматичні категорії; з'ясувати специфіку словозміни; зробити повний морфологічний аналіз.

3. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВИХ КРЕДИТІВ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
	П'ятий семестр			П'ятий семестр		
Змістовий модуль 1. Іменні частини мови	10	20	37	3	4	60
Тема 1. Граматика як розділ мовознавства. Морфологія як розділ граматики. Семантичні категорії іменника.	2	2	4			6
		2	3			6
Тема 2. Категорії роду й числа іменників.	2	2	4	2		6
		2	3		2	6
Тема 3. Відмінювання іменників.	2	2	4			6
		2	3			6
Тема 4. Прикметник як частина мови.	2	2	4		2	6
		2	4			6
Тема 5. Числівник як частина мови. Займенник як частина мови.	2		4	2		6
			4			6
Змістовий модуль 2. Дієслово. Прислівник. Службові слова	7	14	32	2	2	48
Тема 6. Дієслово як частина мови. Вид, стан, спосіб і час дієслів.	2	2	4	2		6
		2	4			6
Тема 7. Категорія особи, роду, числа дієслів. Дієприкметник. Дієприслівник	2	2	4		2	6
		2	4			6
Тема 8. Прислівник як частина мови. Прийменник як частина мови.	2	2	4			6
		2	4			6
Тема 9. Сполучник. Частка. Вигук. Модальні слова. Дієслівні зв'язки	1	2	8			12
Разом за семестр:	17	34	69	6	6	108

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їхні анотації	Кількість годин
	П'ятий семестр	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ІМЕННІ ЧАСТИНИ МОВИ		
1.	Граматика як розділ мовознавства. Морфологія як розділ граматики. Семантичні категорії іменника. Предмет граматики. Поняття граматичної системи мови. Основні поняття граматики. Основні способи і засоби вираження граматичних значень слова в українській мові. Предмет морфології. Основні поняття морфології. Ознаки морфологічного слова. Частини мови і принципи їх виділення. Загальна характеристика іменника. Власні і загальні, конкретні й абстрактні назви. Категорія збірності й одиничності. Категорія речовинних іменників. Категорія істот і неістот. Літ.: [1], с. 19–80, 187–190; [2], с. 176–184; [3], с. 13–24, 221–240, 251–259; [4], с. 77–100.	2
2.	Категорія роду й числа іменників. Граматичні категорії іменника. Категорія роду іменника. Складні випадки визначення родової належності іменників. Категорія числа іменників. Іменники, які вживаються лише в однині. Іменники, які вживаються лише у множині. Літ.: [1], с. 117–187; [2], с. 185–191; [3], с. 260–268; [4], с. 100–111.	2
3.	Відмінювання іменників. Категорія відмінка. Семантичні функції відмінків. Поділ іменників на відміни і групи. Форми	2

	іменників першої, другої, третьої і четвертої відмін. Відмінювання іменників множинної форми. Незмінювані іменники. Схема аналізу іменника як частини мови. Літ.: [1], с. 80–117, 195–225; [2], с. 191–210; [3], с. 268–307; [4], с. 80–107, 131–189.	
4.	Прикметник як частина мови. Загальне лексичне і граматичне значення прикметників. Семантико-граматичні розряди прикметників. Граматичні категорії прикметників. Парадигматика прикметників. Перехід відносних прикметників у якісні. Ад'ективація. Субстантивація прикметників. Схема розбору прикметника як частини мови. Літ.: [1], с. 259–291; [2], с. 211–224; [3], с. 312–350; [4], с. 190–207.	2
5.	Числівник як частина мови. Займенник як частина мови. Загальне лексичне і граматичне значення числівників. Розряди числівників. Структурні типи числівників. Граматичні ознаки числівників. Парадигматика числівників. Схема розбору числівника як частини мови. Загальне лексичне і граматичне значення займенників. Розряди займенників за значенням. Граматичні ознаки займенників. Словозміна займенників. Перехід до класу займенників слів з інших частин мови (прономіналізація). Розбір займенника як частини мови. Літ.: [1], с. 225–250, 297–367; [2], с. 225–247; [3], с. 308–311, 351–369; [4], с. 207–241.	2
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ДІЄСЛОВО. ПРИСЛІВНИК. СЛУЖБОВІ СЛОВА		
6.	Дієслово як частина мови. Вид, стан, спосіб і час дієслів. Значення і граматичні ознаки дієслова. Дві основи дієслова. Структурні класи дієслів. Категорія виду. Творення корелятивної видової пари. Поняття про способи (роди) дієслівної дії. Категорія перехідності/неперехідності. Категорія стану, її зв'язок із перехідністю з зворотністю. Категорія способу дієслова. Часове значення дієслівних форм. Літ.: [1], с. 364–406; [2], с. 243–247, 262–267; [3], с. 369–409; [4], с. 241–272.	2
7.	Категорії особи, числа, роду дієслів. Дієприкметник. Дієприслівник. Категорії особи, роду і числа дієслів. Безособові дієслова. Схема аналізу дієслова як частини мови. Дієприкметник. Перехід дієприкметників у прикметники та іменники. Схема аналізу дієприкметника. Предикативні форми на <i>-но</i> , <i>-то</i> . Схема аналізу предикативних форм на <i>-но</i> , <i>-то</i> . Дієприслівник. Схема аналізу дієприслівника. Літ.: [1], с. 292–297, 407–415, 486–488; [2], с. 267–283; [3], с. 397–403, 423–444; [4], с. 272–286.	2
8.	Прислівник як частина мови. Прийменник як частина мови. Значення прислівника, його граматичні ознаки. Розряди прислівників за значенням. Безособово-предикативні прислівники. Морфологічний склад прислівників. Правопис прислівників. Схема аналізу прислівника як частини мови. Загальні відомості про прийменник. Вживання прийменників з відмінковими формами іменників (займенників, субстантивованих слів). Групи прийменників за походженням і морфологічною будовою. Стилистичні можливості прийменників, їх правопис. Синонімія прийменників. Основні правила використання прийменників. Схема аналізу прийменника як частини мови. Літ.: [1], с. 493–627; [2], с. 283–293; [3], с. 449–471, 478–490; [4], с. 287–302.	2
9.	Сполучник. Частка. Вигук. Модальні слова. Дієслівні зв'язки. Загальне поняття про сполучник. Сполучники сурядності і підрядності. Групи сполучників за будовою. Схема аналізу сполучника як частини мови. Загальне поняття про частку. Формотворчі і словотворчі частки. Модальні (фразові) частки. Правопис часток. Схема аналізу частки як частини мови. Загальне поняття про вигук. Розряди вигуків. Інтер'ективація. Звуконаслідувальні слова. Загальна характеристика модальних слів. Формування модальників. Загальна характеристика дієслівних зв'язок. Літ.: [1], с. 628–745; [2], с. 293–304, 472–476; [3], с. 491–518; [4], с. 303–319.	1
Разом:		17

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми навчання

Номер лекції	Тема лекції (п'ятий семестр)	Кількість годин
1.	Категорія роду іменника. Граматичні категорії іменника. Категорія роду іменника. Складні випадки визначення родової належності іменників. Літ.: [1], с. 117–160; [2], с. 185–189; [3], с. 260–265; [4], с. 100–103.	2
2.	Числівник як частина мови. Займенник як частина мови. Загальне лексичне і граматичне значення числівників. Розряди числівників. Структурні типи числівників. Граматичні ознаки числівників. Парадигматика числівників. Схема розбору числівника як частини мови. Загальне лексичне і граматичне значення займенників. Розряди займенників за значенням. Граматичні ознаки займенників.	2

	Словозміна займенників. Перехід до класу займенників слів з інших частин мови (прономіналізація). Розбір займенника як частини мови. Літ.: [1], с. 225–250, 297–367; [2], с. 225–247; [3], с. 308–311, 351–369; [4], с. 207–241.	
3.	Дієслово як частина мови. Вид, стан, спосіб і час дієслів. Значення і граматичні ознаки дієслова. Дві основи дієслова. Структурні класи дієслів. Категорія виду. Творення корелятивної видової пари. Поняття про способи (роди) дієслівної дії. Категорія перехідності/неперехідності. Категорія стану, її зв'язок із перехідністю з зворотністю. Категорія способу дієслова. Часове значення дієслівних форм. Літ.: [1], с. 364–406; [2], с. 243–247, 262–267; [3], с. 369–409; [4], с. 241–272.	2
Разом:		6

4.2. Зміст практичних занять

№ з/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
1.	Граматика як розділ мовознавства. Морфологія як розділ граматики. Літ.: [1], с. 48–68; [2], с. 176–178; [3], с. 13–24, 221–240; [4], с. 77–89.	2
2.	Семантичні категорії іменника. Літ.: [1], с. 19–48, 69–80, 187–190; [2], с. 179–184; [3], с. 251–259; [4], с. 91–100.	2
3.	Категорія роду іменника. Літ.: [1], с. 117–160; [2], с. 185–189; [3], с. 260–265; [4], с. 100–103.	2
4.	Категорія числа іменника. Літ.: [1], с. 161–187; [2], с. 189–191; [3], с. 265–268; [4], с. 103–111.	2
5.	Категорія відмінка іменників. Літ.: [1], с. 80–101; [2], с. 191–194; [3], с. 268–276; [4], с. 80–107, 131–173	2
6.	Відмінювання іменників. Літ.: [1], с. 195–225; [2], с. 199–210; [3], с. 276–307; [4], с. 173–189.	2
7.	Прикметник як частина мови. Літ.: [1], с. 259–291; [2], с. 211–216; [3], с. 312–331; [4], с. 190–202.	2
8.	Відмінювання прикметників. Літ.: [1], с. 273–291; [2], с. 219–224; [3], с. 331–350; [4], с. 202–207.	
9.	Числівник як частина мови. Літ.: [1], с. 318–367; [2], с. 225–235; [3], с. 351–369; [4], с. 207–220.	2
10.	Займенник як частина мови. Літ.: [1], с. 225–250, 287–317, 361–363; [2], с. 236–247; [3], с. 308–311; [4], с. 221–241.	2
11.	Дієслово як частина мови. Вид дієслова. Літ.: [1], с. 364–374, 394–406; [2], с. 243–247; [3], с. 369–380; [4], с. 241–255.	2
12.	Стан, спосіб і час дієслів. Літ.: [1], с. 376–394; [2], с. 262–267; [3], с. 383–390, 406–409; [4], с. 262–272.	2
13.	Категорії особи, числа, роду дієслів. Літ.: [1], с. 407–415; [2], с. 267–279; [3], с. 397–403; [4], с. 272–279.	2
14.	Дієприкметник. Дієприслівник. Літ.: [1], с. 292–297, 486–488; [2], с. 279–283; [3], с. 423–444; [4], с. 279–286.	2
15.	Прислівник як частина мови. Літ.: [1], с. 493–593; [2], с. 283–288; [3], с. 449–471; [4], с. 287–292.	2
16.	Прийменник як частина мови. Літ.: [1], с. 596–627; [2], с. 288–293; [3], с. 478–490; [4], с. 293–302.	2
17.	Сполучник. Частка. Вигук. Модальні слова. Дієслівні зв'язки. Літ.: [1], с. 628–745; [2], с. 293–304, 472–476; [3], с. 491–518; [4], с. 303–319	2
Разом:		34

Перелік практичних занять для студентів заочної форми навчання

№ з/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
П'ятий семестр		
1.	Відмінювання іменників. Літ.: [1], с. 195–225; [2], с. 199–210; [3], с. 276–307; [4], с. 173–189.	2
2.	Прикметник як частина мови. Літ.: [1], с. 259–291; [2], с. 211–216; [3], с. 312–331; [4], с. 190–202.	2

3.	Категорії особи, числа, роду дієслів. Літ.: [1], с. 407–415; [2], с. 267–279; [3], с. 397–403; [4], с. 272–279.	2
Разом:		6

4.3. Зміст самостійної роботи

Самостійна робота студентів усіх форм навчання полягає в систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до практичних занять, усного й письмового опитування, написання самостійних і контрольних робіт, тестування тощо. Студенти заочної форми навчання виконують домашню контрольну роботу, вимоги до виконання якої та варіанти встановлюються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний студент отримує на кафедрі в період настановної сесії.

Зміст самостійної роботи студентів денної форми навчання

Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
П'ятий семестр		
1.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 1. Підготовка до усного опитування.	3
2.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 2. Підготовка до усного опитування.	4
3.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 3. Підготовка до усного опитування.	3
4.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 4. Підготовка до усного опитування.	4
5.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 5. Підготовка до усного опитування.	3
6.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 6. Підготовка до усного опитування, написання самостійної роботи №1, контрольної роботи №1 та письмового опитування №1. Виконання тестів №1.	4
7.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т. 7. Підготовка до усного опитування.	4
8.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т. 8. Підготовка до усного опитування. Виконання тестів №2.	4
9.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 9. Підготовка до усного опитування. Виконання тестів №3.	4
10.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т. 10. Підготовка до усного опитування та написання самостійної роботи №2, контрольної роботи №2 та письмового опитування №2. Виконання тестів №4.	4
11.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 11. Підготовка до усного опитування.	4
12.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 12. Підготовка до усного опитування.	4
13.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 13. Підготовка до усного опитування.	4
14.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 14. Підготовка до усного опитування. Підготовка до написання самостійної роботи №3, контрольної роботи №3 та письмового опитування №3. Виконання тестів №4.	4
15.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 15. Підготовка до усного опитування.	4
16.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 16. Підготовка до усного опитування. Виконання тестів №5.	4
17.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 17. Підготовка до усного опитування, написання самостійної роботи №4, контрольної роботи №4 і письмового опитування №4. Виконання тестів №6.	8
Разом:		69

5. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, таких як словесні (лекції з використанням методів проблемного навчання і візуалізації (з використанням мультимедійного супроводу), розповіді, бесіди); практичні (виконання вправ, написання диктантів), наочні (таблиці, слайди), робота з довідковою літературою (словниками, енциклопедіями, довідниками тощо), спостереження та аналіз його результатів (на основі лінгвістичного матеріалу) і мають за мету – оволодіння студентами спеціальною термінологією і набуття ними практичних навичок з аналізу повнозначних і службових частин мови.

6. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю: усне опитування; письмове опитування; написання самостійної роботи; написання контрольної роботи; тестування.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного, так і підсумкового контролю (іспиту). Студент, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав підсумковий контрольний захід (іспит), вважається невстигаючим.

Здобувачі мають можливість отримати знання з окремих тем дисципліни шляхом неформальної освіти і звернутися із заявою про перезарахування результатів неформальної освіти згідно з Положенням про порядок визнання та перезарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ <https://bit.ly/3S6OrGt>

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися правил академічної доброчесності (Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ХНУ) (<https://cutt.ly/P0NSU1q>).

7. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за чотирибальною шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих позитивно з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт.

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає, логічний виклад відповіді державною мовою (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи і володіння спеціальними інструментами. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві <i>похибки</i> .
добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом і фаховою термінологією, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента будується на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві-три несуттєві <i>помилки</i> .
задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві <i>помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "незадовільно" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота																	Самостійна робота				Семестровий контроль																				
Усне опитування																	Письмове опитування				Самостійна робота				Контрольна робота				Тестування						Підсумковий контрольний захід (іспит)						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	5	6	1										
ВК:																	0,15				0,1				0,1				0,15						0,1						0,4

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота						Самостійна робота					Семестровий контроль			
Усне опитування		Письмове опитування			Самостійна робота		Контрольна робота		Тестування					Підсумковий контрольний захід (іспит)
1		1	2	3	1	2	1		1	2	3	4	5	1
ВК: 0,1		0,1			0,1		0,1		0,1					0,5

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається із тридцяти тестових завдань, (кількість варіантів відповіді у кожному тесті – п'ять). На тестування відводиться 30 хвилин. Студент проходить тестування в он-лайн режимі в модульному середовищі для навчання MOODLE. При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання			
		Оцінка	Критерії оцінювання	Категорія	Опис
A	4,75–5,00	5	зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок	
B	4,25–4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками	
C	3,75–4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками	
D	3,25–3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією	
E	3,00–3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання	
FX	2,00–2,99	2	Незарах	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни.	
F	0–1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни	

Іспит виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться в межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка, а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів відповідно до таблиці Співвідношення.

8. Питання для самоконтролю здобутих студентами результатів навчання V семестр

1. Предмет граматики. Поняття граматичної системи мови. Основні поняття граматики.
2. Основні способи і засоби вираження граматичних значень слова в українській мові.
3. Предмет морфології. Основні поняття морфології. Ознаки морфологічного слова.
4. Частини мови і принципи виділення їх.
5. Класифікація частин мови.
6. Загальна характеристика іменника.
7. Власні і загальні іменники.
8. Конкретні й абстрактні назви.
9. Категорія збірності.
10. Категорія одиничності.
11. Категорія речовинних іменників.
12. Категорія істот і неістот.
13. Граматичні категорії іменника.
14. Категорія роду іменника.

15. Рід незмінюваних іменників.
16. Категорія числа іменника.
17. Категорія відмінка. Семантичні функції відмінків.
18. Називний відмінок.
19. Родовий відмінок.
20. Давальний відмінок.
21. Знахідний відмінок.
22. Орудний відмінок.
23. Місцевий відмінок.
24. Кличний відмінок. Транспозиційні форми відмінків.
25. Поділ іменників на відміни.
26. Форми іменників першої відміни.
27. Форми іменників другої відміни.
28. Форми іменників третьої відміни.
29. Форми іменників четвертої відміни.
30. Відмінювання іменників множинної форми. Незмінювані іменники.
31. Закінчення іменників чоловічого роду II відміни в родовому відмінку однини.
32. Словотвір іменників.
33. Загальне лексичне і граматичне значення прикметників.
34. Семантико-граматичні розряди прикметників.
35. Граматичні категорії прикметників. Семантико-граматичні категорії якісних прикметників.
36. Прикметники вищого ступеня інтенсивності ознаки.
37. Прикметники найвищого ступеня інтенсивності ознаки.
38. Категорія обмеження ознаки. Категорія кількісної градації ознаки. Прикметники зменшеної кількості ознаки.
39. Лексико-семантичні категорії відносних прикметників.
40. Присвійні прикметники.
41. Присвійно-відносні прикметники. Співвідношення змісту і форми вираження у категоріях прикметника
42. Парадигматика прикметників.
43. Перехід відносних прикметників у якісні.
44. Словотвір прикметників. Ад'єктивізація. Субстантивізація прикметників.
45. Загальне лексичне і граматичне значення числівників.
46. Розряди числівників.
47. Структурні типи числівників.
48. Граматичні ознаки числівників.
49. Парадигматика числівників.
50. Словотвір і правопис числівників.
51. Загальне лексичне і граматичне значення займенників.
52. Розряди займенників за значенням.
53. Субстантивні займенники.
54. Атрибутивні займенники.
55. Кількісні займенники
56. Граматичні ознаки займенників.
57. Словозміна особових займенників.
58. Словозміна зворотного займенника.
59. Словозміна присвійних займенників.
60. Словозміна означальних займенників.
61. Словозміна питально-відносних займенників.
62. Словозміна заперечних та неозначених займенників
63. Словозміна вказівних займенників
64. Словотвір і правопис займенників.
65. Перехід займенників в інші частини мови.
66. Перехід до класу займенників слів з інших частин мови (прономіналізація)
67. Значення і граматичні ознаки дієслова.
68. Дві основи дієслова. Дієвідміни.
69. Структурні класи дієслів.
70. Категорія виду.
71. Творення корелятивної видової пари.
72. Поняття про способи (роди) дієслівної дії.
73. Категорія перехідності/неперехідності.
74. Категорія стану дієслова.

75. Категорія способу, її зв'язок з категорією модальності речення.
76. Категорія часу. Вторинні значення часових форм.
77. Категорія особи.
78. Безособові дієслова.
79. Словотвір і правопис дієслів.
80. Дієприкметник.
81. Словотвір і правопис дієприкметників. Перехід дієприкметників у прикметники та іменники.
82. Парадигматика дієприкметників.
83. Предикативні форми на *-но*, *-то*.
84. Дієприслівник.
85. Словотвір і правопис дієприслівників.
86. Значення прислівника, його граматичні ознаки.
87. Розряди прислівників за значенням.
88. Безособово-предикативні прислівники.
89. Морфологічний склад прислівників.
90. Правопис та словотвір прислівників.
91. Загальні відомості про прийменник.
92. Вживання прийменників з відмінковими формами іменників (займенників, субстантивованих слів).
- Групи прийменників за походженням і морфологічною будовою.
93. Правопис прийменників. Словотвір прийменників.
94. Загальне поняття про сполучник.
95. Сполучники сурядності і підрядності.
96. Групи сполучників за будовою. Словотвір і правопис сполучників.
97. Загальне поняття про частку.
98. Формотворчі і словотворчі частки. Модальні (фразові) частки.
99. Правопис і словотвір часток.
100. Загальне поняття про вигук. Розряди вигуків.
101. Звуконаслідувальні слова. Правопис вигуків і звуконаслідувальних слів. Інтер'єктивация.
102. Модальні слова.
103. Дієслівні зв'язки.

9. Методичне забезпечення

Навчальний процес із дисципліни «Сучасна українська літературна мова» («Морфологія») повністю і в достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Загнітко А. П., Соколова С. О. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 752 с.
2. Караман С. О., Караман О. С., Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова. Київ: Літера ЛТД, 2011. 560 с.
3. Сучасна українська мова. Морфологія. За редакцією Мойсієнка А. К. Київ: Знання, 2013. 238 с.
4. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: підручник. Київ: Слово, 2010. 328 с.

Додаткова література

1. Безпояско О. К., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Граматика української мови. Морфологія: підручник. Київ: Либідь, 1993. 336 с.
2. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови. Київ: Пульсари, 2004. 354 с.
3. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ, 1985. 397 с.
4. Гнатюк Л. П., Бас-Кононенко О. В. Українська мова. Київ: Знання-Прес, 2006. 259 с.
5. Горпинич В. О. Українська морфологія. Дніпропетровськ: ДДУ, 2000. 374 с.
6. Загнітко А. П. Основи функціональної морфології української мови. Київ 1991. 379 с.
7. Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови. Морфологія. Донецьк, 1996. 469 с.
8. Мельничайко В. Я. Українська мова. Види мовного розбору: довідник. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2007. 144 с.
9. Сучасна українська літературна мова. За ред. Грищенка А. П. Київ: Вища школа, 2002. 439 с.

10. Сучасна українська літературна мова. За ред. Плющ М. Я. Київ: Либідь, 2003. 429 с.
11. Сучасна українська літературна мова. За ред. Пономарева О. Д. Київ : Либідь, 1997. 437 с.
12. Торчинський М. М. Займенник у системі частин мови: проблемні питання. *Поділля. Філологічні студії*. Хмельницький, 2023. Випуск 16, том 2. С. 79–92.
13. Торчинський М. М. Складні питання теорії і практики української мови та специфіка їх вивчення магістрантами. *Магістр української філології: теорія і практика навчання*: колективна монографія. Хмельницький : ХНУ, 2021. С. 91–103.
14. Торчинський М.М., Торчинська Н.М. Систематизація частин мови з прикметниковим типом відмінювання в українській мові. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*. 2023. Вип. 3 (101). С. 216-229.
15. Торчинський М. М.. Числівник у системі частин мови: проблемні питання. *Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика*: збірник наукових праць. Хмельницький, 2023. Випуск тринадцятий. С. 159–180.
16. Українська мова: Енциклопедія. Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище Хмельницького національного університету (Кафедра української філології, курс «Сучасна українська мова. Морфологія»). URL: <https://msn.khnu.km.ua>.
2. Електронна бібліотека університету. URL: http://lib.khnu.km.ua/asp/php_fpage_lib.php.
3. Репозитарій ХНУ. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/?locale=uk>.